

Warszawa, 21-08-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

WZF.7043.213.2023.TO/GK

Pan

gen. insp. dr Jarosław Szymczyk

Komendant Główny Policji

via e-PUAP

Szanowny Panie Generale,

uprzejmie informuję, że zwrócił się do mnie z prośbą o pomoc były policjant ruchu drogowego, który będąc w służbie podjął pościg za motocyklem terenowym (typu „cross”), w wyniku którego doszło do wypadku ze skutkiem śmiertelnym osoby ściganej. Wprawdzie funkcjonariusz na własną prośbę został zwolniony ze służby, niemniej jednak, w podobnych okolicznościach, prawomocny wyrok skazujący za przestępstwo umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, będzie stanowił obligatoryjną przesłankę¹ dla zwolnienia policjanta ze służby w Policji.

Analiza uzasadnienia wyroku skazującego (sygn. akt II K 2329/19) w sprawie tego policjanta, a także dostępnych przepisów i opracowań dotyczących taktyki prowadzenia pościgów pojazdem służbowym, prowadzi do wniosku, że mogą one nie

¹ Art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2023, poz. 171 ze zm. dalej: ustawa o Policji).

uwzględniać specyfiki prowadzenia pościgu za jednośladem. Niezależnie od powyższego konsekwencje prawne zdarzenia drogowego, które spotkały tego funkcjonariusza, mogą stanowić barierę psychologiczną dla innych policjantów podejmujących pościgi za jednośladami.

Jak wskazuje się w literaturze², w procesie podejmowania decyzji o rozpoczęciu pościgu³ przy wykorzystaniu pojazdu służbowego za osobami uciekającym pojazdami i w czasie jego realizacji, mając na uwadze skuteczność i bezpieczeństwo prowadzonego pościgu, policjant powinien uwzględnić:

1) natężenie ruchu drogowego, rodzaj i możliwości techniczne ściganego pojazdu, porę dnia, warunki drogowe, atmosferyczne i topograficzne;

2) rodzaj i stan techniczny wykorzystywanego pojazdu służbowego, wyposażenie i uzbrojenie patrolu, możliwość uzyskania wsparcia;

3) ryzyko (prawdopodobieństwo) związane z osiągnięciem celów pościgu (zatrzymanie ściganych osób lub osoby).

Natomiast w czasie realizacji pościgu bezpośredniego przy wykorzystaniu pojazdu służbowego, policjant jest obowiązany:

1. dążyć do utrzymania kontaktu wzrokowego z pojazdem, którym poruszają się osoby ścigane;
2. współpracować z innymi policjantami w celu zatrzymania ściganego pojazdu;

² C. Suszyński „Taktyka realizacji pościgów policyjnych” Materiały dydaktyczne nr 184 CSP Legionowo 2019, Zakład Służby Prewencyjnej, s. 11.

³ § 5 pkt 1 lit. a zarządzenia Nr 45 Komendanta Głównego Policji z dnia 21 czerwca 2018 r. w sprawie organizowana i prowadzenia przez Policję działań pościgowych (Dz.Urz. KGP Nr 45 poz. 75).

3. przekazywać na bieżąco dyżurnemu jednostki Policji informacje niezbędne do zorganizowania wsparcia, wystawienia posterunków blokadowych, skierowania grupy policjantów do prowadzenia pościgu równoległego;
- 4. rozważyć wykorzystanie pojazdu służbowego jako środka przymusu bezpośredniego do zatrzymania ściganego pojazdu;**
5. ocenić zasadność i celowość użycia broni palnej, uwzględniając przede wszystkim podstawy prawne dopuszczające użycie broni w pościgu;
6. kontynuować pościg, nie podejmując próby wyprzedzania i blokowania pojazdu osób ściganych do czasu, aż znajdą się one w sytuacji, gdy dalsza ucieczka nie będzie możliwa;
- 7. dokonać zatrzymania pojazdu i osób ściganych w dogodnej sytuacji.**

Zgodnie z przyjętą taktyką prowadzenia pościgu, zatrzymanie pojazdu, którym porusza się osoba podejrzana o przestępstwo, powinno nastąpić przy wykorzystaniu naturalnych warunków ruchu drogowego, np. sygnalizacji świetlnej wstrzymującej ruch drogowy, zamkniętych zapór przed przejazdami kolejowymi, ograniczeń spowodowanych robotami drogowymi, zatorów drogowych („korków”).

O ile sam proces podejmowania decyzji o podjęciu pościgu, wymaga – co do zasady – uwzględnienia pewnych uniwersalnych, wspólnych dla obu typów pojazdów wartości, np. ich stanu technicznego czy warunków panujących na drodze, o tyle realizacja pościgu, a w szczególności wykorzystanie samochodu służbowego jako środka przymusu bezpośredniego⁴⁴ do zatrzymania lub zablokowania osoby ściganej (art. 31 ust. 2 ustawy o śpb) pojazdu jednośladowego czy wybór dogodnej sytuacji do takiego zatrzymania mogą wyraźnie różnić się od takich czynności podejmowanych względem samochodu. Inaczej mówiąc, taktyka prowadzenia pościgu za motocyklem (np. terenowym) może być różna od taktyki prowadzenia pościgu za samochodem.

⁴⁴ Art. 31 ust.1 pkt 1 i ust. 2 w zw. z art. 11 pkt 10 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz.U. z 2023 r. poz. 202 ze zm. dalej: ustawa o śpb).

Zdarzenie drogowe z udziałem motocykla i samochodu ma ze swej natury nieproporcjonalny charakter. Ryzyko śmierci, ciężkiego uszczerbku na zdrowiu po stronie prowadzącego jednoślada jest z reguły wyższe od ryzyka prowadzącego samochód, także w sytuacji odwrotnej, gdy to policjant prowadzi pościg jednośladem. Wydaje się, że istniejące reguły prowadzenia pościgów winny uwzględniać te różnice.

Sąd Rejonowy [REDAKTOWANE] oceniając całokształt wymienionego na wstępie zdarzenia, jako okoliczność łagodzącą wymiar kary policjanta wskazał, że „(...) brak jest szczegółowych regulacji prawnych określających, w jaki sposób dokonywać zatrzymania motocykla, jak również nie były organizowane specjalistyczne szkolenia z techniki pościgu radiowozem z uciekającym jednośladem, co również niewątpliwie mogło utrudniać podejmowanie decyzji co do przyjętej taktyki pościgu, zwłaszcza w sytuacji tak dynamicznej jak w niniejszej sprawie (...)”.

Wprawdzie to oskarżony funkcjonariusz Policji był bezpośrednim adresatem rozstrzygnięcia sądu, nie mniej jednak określenie metod i form wykonywania zadań przez poszczególne służby policyjne (art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o Policji) pozostaje we właściwości Komendanta Głównego Policji. Dlatego też, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2023 poz. 1058) zwracam się do Pana Generała z uprzejmą prośbą o spowodowanie przeglądu istniejących zasad prowadzenia pościgów policyjnych oraz ewentualnie, stworzenia standardu prowadzenia takiego pościgu względem uciekającego jednośladem, a także rozważenie celowości przywrócenia praktycznych zajęć w policyjnych ośrodkach szkolenia z pościgu i zatrzymania kierującego jednośladem.

Z wyrazami szacunku,

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/